

Helse- og omsorgskomiteen
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 Oslo

23.05.2024

Vår ref. Margrete Tennfjord og Sine Emborg Tølsen

NITOs innspill til behandlingen av Meld. St. 9 (2023-2024) Nasjonal helse- og samhandlingsplan – Vår felles helsetjeneste

NITO – Norges ingeniør- og Teknologorganisasjon, er Norges største organisasjon for ingeniører og teknologer med over 107 000 medlemmer. NITOs medlemmer innen helse og helsenæringer arbeider i helseforetakene, statlig, kommunal, ideell og privat sektor.

NITO viser til helse- og omsorgskomiteens høring og ønsker spesielt å kommentere følgende:

1. Rekruttere og beholde personell

Antallet studieplasser må i vesentlig større grad dimensjoneres for å møte arbeidsmarkedets behov. Regjeringen bør, gjennom bevilgninger og styringsdialog, sikre effektiv ressursutnyttelse og ivareta behovet for nasjonal samordning og dimensjonering mellom universiteter og høyskoler. Regjeringen må sende tydelige styringssignaler om hvilke utdanninger som skal prioriteres. Samtidig bør det legges bedre til rette for fleksible og digitaliserte utdanningsløp for å styrke omstillingsevnen.

Det er et udekket behov for bioingeniører, medisinsk teknisk personell, ortopediingeniører og IKT-ingeniører og det bør sikres tilgang på disse gruppen blant annet gjennom å utdanne flere.¹ I en nylig undersøkelse blant bioingeniører i NITO sier syv av ti bioingeniører at de vurderer å slutte i helsesektoren. Det haster med tiltak både for å rekruttere nye og for å beholde dem som nå arbeider innen helse. NITO mener samarbeid mellom universiteter, høyskoler og arbeidsliv må styrkes for å sikre tilstrekkelig antall eksterne praksisplasser av god kvalitet. Når det planlegges nye sykehus eller ombygging av eldre sykehus må det sørges for tilstrekkelig plass til å kunne ta imot studenter som skal ha praksis.

NITO er glad for at regjeringen oppfordrer til at arbeidsgivere har en strategisk tilnærming til livslang læring og til kompetanseutvikling. Dette er et viktig tiltak for å få en attraktiv arbeidsplass og beholde personellet. Ansatte i helsesektoren må kontinuerlig kunne tilegne seg ny kunnskap for å bli rustet til å ta i bruk ny teknologi i en sektor som er i stadig utvikling. Samtidig gjør mangelen på personell, mengden av arbeidsoppgaver og stram økonomi i helseforetakene dessverre

¹ NITO Bioingeniørfaglig institutt har i rapporten *Bioingeniørene – bærebjelke og mangelvare* kartlagt framskrivinger av behov for bioingeniører og mulige konsekvenser av mangel på denne ressursen: <https://www.nito.no/bioingeniørrapport2022>

kompetanseutvikling svært utfordrende i praksis. Arbeidsforholdene må tilrettelegges slik at både kompetanseutvikling og daglig drift kan sikre at både arbeidsmiljøloven overholdes og medisinsk forsvarlighet ivaretas.

Det er bra at det er et ønske om å utrede og etablere spesialistgodkjenning for flere helsepersonellgrupper. For en liten profesjon som bioingeniørene, er det krevende å etablere gode spesialistforløp. Vi ønsker å gjøre oppmerksom på at Bioingeniørfaglig institutt i NITO forvalter en fagfellevurdert spesialistgodkjenning for bioingeniører². Ordningen kan med noen justeringer – og i samarbeid med helsemyndighetene - tilbys alle med bioingeniørutdanning.

Det er viktig at seniorene også får mulighet til å få kompetansepåfyll, slik at de finner det interessant å stå lenger i jobb. NITO er positiv til at kvinnearbeidshelse trekkes fram og er enig i at arbeidslivet i større grad bør ha plass til og inkludere dem med helseutfordringer. Arbeidslivet skal være en arena for inkludering av personer som er på vei tilbake fra sykdom. NITO forventer samtidig at regjeringen retter opp regelverket og stenger uførefellen, for uføre som har lavere uføregrad gjennom tjenestepensjonsordningen. Det er bra at planen trekker fram hverdagsrasisme på arbeidsplassen, slik at det kan iverksettes tiltak som gjør at ansatte og deres arbeidsmiljø ivaretas på en god måte.

NITO er videre glad for at et godt partssamarbeid vektlegges for å lykkes med utfordringene, at det er fokus på gode arbeidsmiljø, på balansert arbeidsbelastning og at det skal være ulike karriereveier gjennom hele yrkeslivet.

NITO mener kvaliteten på offentlig tjenesteproduksjon og helsetjenester skal være høy, og ressursene må forvaltes på best mulig måte. NITO støtter ønsket om å se på hvilken kompetanse som trengs for spesifikke oppgaver, slik at de kan løses på rett kompetansenivå uten at kvaliteten forringes. Men dette må risikovurderes og gjøres i samarbeid med de som i dag utfører oppgaven og med tillitsvalgte. Erstattes autorisert personell med uautorisert personell får det konsekvenser for kvalitet og sikkerhet. NITO støtter i denne sammenhengen at regjeringen vil stille krav om at personellkonsekvenser skal utredes som del av beslutningsgrunnlaget for tiltak innenfor Helse- og omsorgsdepartementets sektoransvar.

NITO er enig i at utfordringer om arbeidstidsspørsmål best løses i samarbeid mellom partene og støtter regjeringen i ikke å sette «... i verk en gjennomgang av arbeidsmiljølovens arbeidstidsbestemmelser som en subsidiær løsning hvis partssamarbeidet ikke lykkes.»

2. Finansieringsordninger

NITO er positiv til intensjonene i målbildet som skisseres for bedre styring og finansiering av helse- og omsorgstjenestene i primær- og spesialisthelsetjenesten. Likevel savnes det tiltak for hvordan midler og kompetanse kan følge pasienten i en utviklingstrend der mer behandling skjer nærmere pasienten. Når primærhelsetjenesten skal ta mer av ansvaret må også midler og kompetanse følge med. Et tiltak som både vil sikre bedre kvalitet og økonomi er å satse på «gjør kloke valg»-kampanjen, der fagpersonell sammen ser på hvilke analyser og behandlinger som er nødvendige og faglig godt begrunnet. Det rekvireres ofte unødvendige analyser og tester. Mer bioingeniørfaglig

² Spesialistforløpet legges opp ut fra den enkelte bioingeniør og arbeidsplassens behov for kompetanse. Det kan søkes om spesialistgodkjenning innenfor tradisjonelle laboratoriespesialiteter, men også innenfor metodikk, diagnosegrupper eller administrative metoder:

<https://www.nito.no/bioingeniorfaglig-institutt/spesialistgodkjenning-for-bioingeniorer/>

kompetanse i primærhelsetjenesten vil bidra til å hindre at det skjer preanalytiske feil, noe som ofte fører til at analyser må gjentas.

3. Utprøving og innføring av nye organiseringsformer

Helsesektoren er avhengig av ingeniører og teknologer på alle nivåer, og behovet øker i takt med innføringen av ny teknologi og for grupper som jobber med kvalitetssikring. NITO har lenge tatt til orde for at helsesektoren trenger nasjonale planer for rekruttering og kompetanseutvikling. For å sikre samfunnets behov og den faglige forsvarligheten er det viktig at små yrkesgrupper som er sentrale for virksomheten ikke overses når bemanning planlegges. Det må sees på helheten av arbeidskraft som trengs i helsesektoren, både helsepersonell og andre grupper som drifter helsesektoren.

NITO mener at kompetansen må følge pasienten i takt med økt oppfølging i primærhelsetjenesten, og helsetjenesten må etablere tverrfaglige felles team på tvers av nivåene. Bioingeniørkompetanse må prioriteres for å sikre god samhandling og kvalitet. I helsefellesskapene må det diagnostiske samarbeidet gis større plass for å sikre rett behandling til rett tid.

4. Digitalisering

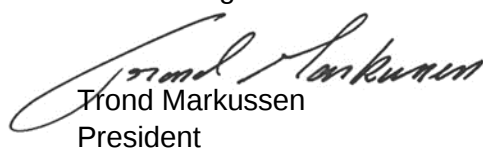
Utvikling av ny teknologi og mer presis diagnostikk og behandling er viktig for å skape en bærekraftig helsetjeneste. «Pasientens prøvesvar» er en viktig satsing for å gi helsepersonell tilgang til og oversikt over laboratorie- og radiologisvar digitalt. Det er også viktig for å unngå at mange undersøkelser bestilles på nytt fordi prøvesvar ikke er tilgjengelige. Som NITO tidligere har gitt innspill på, er det viktig at svarene blir vurdert av helsepersonell før pasienten får tilgang. Når pasienter og brukere får digital hjemmeoppfølging, gjennom velferdsteknologi, hjemmetjenester og helseapper, er det viktig at disse blir kontrollert og kvalitetssikret av kvalifisert personell, slik at pasienter skal sikres gode prøvesvar som de kan stole på. Ved mer innsyn i egne helsedata kan pasienten også ta større ansvar for egen helse.

Digitalisering gir store muligheter for å utvikle helsetjenesten. Ingeniørene sikrer innovativ og bærekraftig utvikling av helsesektoren og har en sentral rolle i å utvikle og innføre teknologi som gjør helsetjenesten mer effektiv. Samtidig mangler tjenestene/sektoren digital arbeidskraft og NITO savner tiltak for å løse denne mangelen.

Det må legges til rette for større samarbeid mellom kommunehelsetjenesten, næringslivet og spesialisthelsetjenesten. Konkurransetsetting bør ikke svekke fagmiljøene i sykehusene og hindre innovasjon i det offentlige.

Informasjonssikkerhet og personvern er en viktig forutsetning for å frigjøre kraften i tjenesteinnovasjon og de pasientrettede teknologiene. IKT må være en del av helseberedskapen. Dersom IKT unntas fra beredskapstankegangen, blir ikke beredskapen tilstrekkelig.

Med vennlig hilsen

Trond Markussen
President

Egil Thompson
Generalsekretær